102. rocznica odzyskania Niepodległości przez Białystok

Na swoją niepodległość Białystok musiał czekać o trzy miesiące dłużej niż reszta kraju. Upragniona przynależność do II Rzeczpospolitej przyszła dopiero w lutym 1919 roku.

Narodowe Archiwum Cyfrowe, sygn. 2-8082

Dzieje Białegostoku 102 lata temu były trochę szalone i niestety krwawe.

Warto wspomnieć o tym wszystkim, gdyż 19 lutego 2021 roku mijają 102 lata odkąd Białystok stał się częścią niepodległego państwa polskiego. To właśnie tego dnia do miasta wkroczyły polskie wojska.

Należy pamiętać, że Białystok był miastem, w którym większość mieszkańców stanowili Żydzi. Trochę mniej było Polaków. Na ulicach można było też usłyszeć rosyjski i niemiecki język.

Narodowe Archiwum Cyfrowe, sygn. 1-U-118-1

Muzeum Historyczne
w Białymstoku

Bialystok - Nikolaistr
Бѣлостокъ - Николаевская ул.

Białystok
subiektywnie

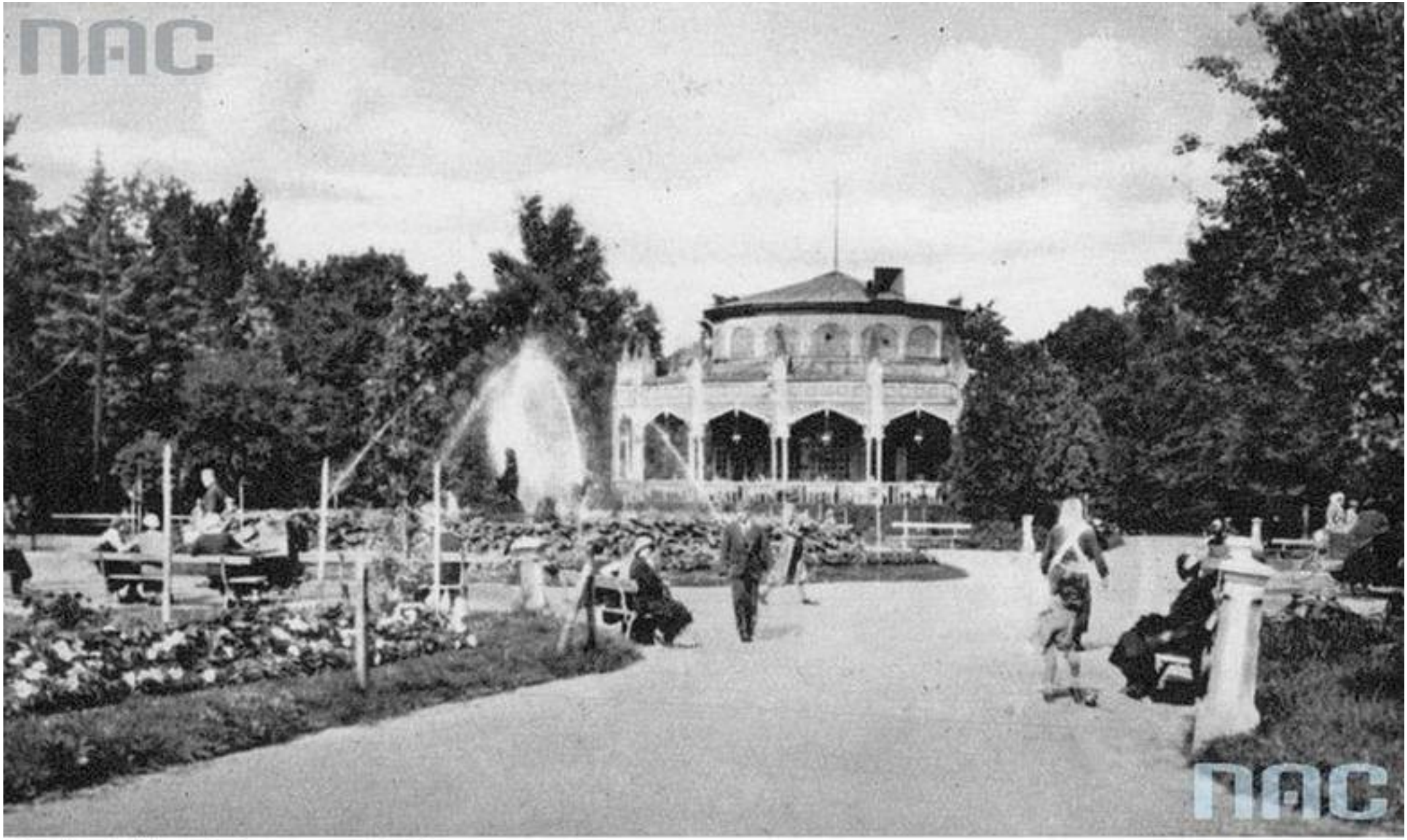

Narodowe Archiwum Cyfrowe, sygn. 1-U-131

Białystok

W 1914 roku wybuchła I Wojna Światowa. Białystok znajdował się na terenie Imperium Rosyjskiego. W 1915 roku Rosjanie uciekli z miasta, a ich miejsce zajęli Niemcy. W 1918 roku podczas gdy wszyscy spoglądali w błękitne niebo wyczekując końca wojny, pogoda była zupełnie niecodzienna. Wrzesień, październik i listopad był wyjątkowo ciepłe, suche i słoneczne. Już od 9 lat nie było tak ciepło na terenach zamieszkiwanych przez Polaków, a faktycznie należących do Austro-Węgier, Prus i Rosji.

Nikolaistraße

11 Listopada Niemcy podpisały rozejm z państwami Ententy – czyli między innymi z nowym państwem rosyjskim. Jako, że Białystok był pod panowaniem niemieckim, to taki rozwój sytuacji oznaczał, że wkrótce nadejdą wielkie zmiany. Na ulicach miasta panował wtedy prawdziwy mętlik językowy. Można było usłyszeć rozmowy po polsku, rosyjsku, niemiecku i jidysz. Dyskutowano o tym jaka rysować się będzie przyszłość. Polacy marzyli o własnym państwie. 14 listopada na ulicach miasta oczekiwano polskich żołnierzy. Miał być to wielki oddział. Tymczasem z Łap przyjechało 150 osób, a następnie tam się wycofało po kilku godzinach.

W Białymstoku zrobiło się niestabilnie. Niemieccy żołnierze kręcili się po mieście bez dowództwa, strzelali dla zabawy wzbudzając chaos. Ostatecznie, 5 lutego 1919 roku osiągnięto sukces. 18 lutego z miasta wyjechali żołnierze niemieccy. 19 lutego 1919 roku zaś do miasta wjechały polskie wojska. Przybycia wojsk polskich mieszkańcy Białegostoku oczekiwali już od południa z narastającym entuzjazmem. Tłumy wyległy na ulice miasta. Radosne oczekiwanie rozpiera piersi. Zebrali się również przedstawiciele władz samorządowych, redaktorzy miejscowej prasy. Oddziały polskie pojawiły się na dworcu kolejowym dopiero po godzinie 20. Po wyładowaniu z wagonów ruszyły do centrum miasta.

> **Na skręcie ulicy ukazują się dwaj konni żołnierze polscy – pisano w „Dzienniku Białostockim" (…) czapki i kapelusze poleciały w powietrze, a z piersi wyrwały się okrzyki Niech żyje Polska!, Wiwat armia!, Nasi przyszli!.**

HASKEL
BARUCH LIPSCHITZ
BUCHBINDEREI
APOTHEKE
AISENSTADT
Na pamiątkę wejścia Wojsk polskich do Białegostoku 22 lutego

Pomimo późnej pory były witane przez mieszkańców. Oficjalne uroczystości odbyły się w sobotę 22 lutego 1919 r. Stali oni w kilku szeregach w tym miejscu, gdzie dziś odbywają się wszelkie uroczystości związane ze świętami państwowymi oraz gdzie stoi pomnik Józefa Piłsudskiego. Obok kościoła farnego ustawiono ołtarz ozdobiony symbolami narodowymi. Odprawiona została uroczysta msza święta. Żołnierzy powitał prezydent Józef Puchalski, który podkreślił, iż na Polskę czekały pokolenia białostoczan.

wejścia Wojsk polskich Do Białegostoku 22 Lutego 1919

Na pamiątkę wejścia Wojsk polskich Do Białegostoku 28 Lutego 1919
ciekawepodlasie.pl

Muzeum Historyczne
w Białymstoku

ciekawepodlasie.pl

ciekawepodlasie.pl

Uroczystości zakończyła defilada wojskowa. Na jej czele maszerowała piechota Białostockiego Pułku Strzelców, za nią jechali ułani 4. pułku, dalej jeźdźcy Wojewódzkiego Szwadronu Ziemi Mazowieckiej.

Białystok, który był częścią II Rzeczypospolitej zaczął się zmieniać. U zbiegu dzisiejszej ul. Krakowskiej, Lipowej i Al. Piłsudskiego znajdowało się wzgórze na którym znajdował się stary cmentarz i kapliczka.

To tu w przyszłości pojawił się kościół Św. Rocha – wielki jak skała pomnik odzyskania niepodległości. Projekt postanowił zrealizować ks. Adam Abramowicz.

Budowa rozpoczęła się dopiero w 1927 roku.

10

SAMORZĄD m. BIAŁEGOSTOKU
WYBRANY W DNIU 11 GRUDNIA 1927 R.
UKONSTYTUOWAŁ SIĘ W DNIU 26 STYCZNIA 1928 R.
Prezes Rady R. Młyński
Prezydent miasta W. Hermanowski
FOT. J. RENDEL, BIAŁYSTOK